

(Ngày Nay) Cách đây một tháng, sau nhiều lần được mời báo để nhận thêm mặt mới, ông Nguyễn Xuân Thọ, Phó Chủ tịch UBND tỉnh kiêm TTK Hiệp hội UNESCO Việt Nam, Tổng biên tập Tạp chí Ngày Nay, nguyên Phó Chủ tịch Hiệp hội UNESCO thành phố (WFUCA), đã đồng ý phát biểu quan điểm về hình thức mới bài phỏng vấn liên quan đến việc Việt Nam đồng ý trong bảng xếp hạng 7 khu quan thiên nhiên do NOWC tổ chức.

Bài báo có nhiều nội dung quan trọng nhưng bị coi là không phù hợp trong không khí tình hình thế giới nên đã không được đăng. Trước đó gần một năm, tháng 7/2007 ngay sau khi NOWC công bố danh sách 7 khu quan kiến trúc thế giới ông Thọ cũng đã cho đăng trên Tạp chí Ngày Nay bài viết mang tính chất báo về cuộc bình chọn của NOWC, đồng thời ông đã trình bày quan điểm với một số cơ quan chức năng của Chính phủ về việc này. Nhận thấy thông tin và đánh giá của ông Thọ sẽ góp phần làm rõ một số vấn đề mà dư luận đang rất quan tâm, cần hiểu đúng sự việc xung quanh cuộc bình chọn này, Mái Nhà Chung xin đăng bài phỏng vấn ông Nguyễn Xuân Thọ.

- Để các bạn và dư luận khác hiểu về việc cuộc bình chọn 7 khu quan Ông Thọ cho biết:

Thời gian qua có nhiều người đi đến đến Hiệp hội UNESCO Việt Nam đồng ý hay không, NOWC (New Open World Corporation) là ai, tại sao cuộc bầu chọn không có tiêu chí, mà chỉ theo luật chơi ai đồng ý hay chi tiền thế nào. Một số trường hợp trung gian hay lợi dụng các cháu học sinh có được quyền bầu chọn cho các địa danh thế giới và tiếng nói trong sách giáo khoa địa lý mà không nằm trong lãnh thổ của Việt Nam hay không...

Đúng trẻ em chúng đòi hỏi chính đáng của đời chúng, chúng tôi thấy có trách nhiệm để chia sẻ một số thông tin để mọi người tham khảo khi tìm hiểu về 02 cuộc bình chọn các kỳ quan thế giới: Năm ngoái kết thúc cuộc bình chọn 7 kỳ quan văn hoá, năm nay đang diễn ra cuộc bình chọn 7 kỳ quan thiên nhiên thế giới.

Thực tế, nhà tổ chức sự kiện này là New Open World Corporation. Bên thân tên gọi đã cho thấy đó không phải là một tổ chức quốc tế (organization) như một số cơ quan thông tin do vô tình họ có ý đã dịch sai làm cho dù luôn nhìn nhận hiểu nhầm. Đó là một công ty (corporation), và đó là công ty tư nhân.

Khác với các tổ chức và cơ chế quốc tế có uy tín, có thẩm quyền để với các vấn đề quốc tế về văn hoá thông qua hệ thống công pháp quốc tế như UNESCO (ra đời năm 1946, hiện có 191 quốc gia thành viên), ICOMOS (Hiệp hội Quốc tế về các công trình kiến trúc và nghệ thuật, thành lập từ 1964 với hệ thống trên 7.500 chuyên gia hàng đầu thế giới và các công trình văn hoá), Công ước Quốc tế về Bảo vệ Di sản Văn hoá và Thiên nhiên (ra đời năm 1972, với 185 quốc gia chính thức phê chuẩn, đến 3-2008 đã có công xấp xỉ 851 kỳ quan quốc gia thành di sản mang tính toàn nhân loại, trong đó có Huế, Hội Long, Mỹ Sơn, Phong Nha, Hội An)... thì ngược lại NOWC được thành lập khoảng năm 2000 theo sáng kiến cá nhân. Bên thân công ty này không công bố tên chủ, cũng không đưa ra được bất kỳ một tiêu chí nào về lịch sử, văn hoá hoặc khoa học nhằm để hướng dẫn cho cuộc bình chọn các kỳ quan thế giới mà họ đang chủ trì.

Thứ hai, thông qua cuộc bầu chọn với quy mô quốc tế rộng rãi này, công ty này đã và đang để các hệ thống liên kết các hoạt động thông tin và truyền thông. Do đó NOWC đã bỏ một bộ phận nhân viên quốc tế chủ trì và thái độ nghiêm túc về mục đích trong sáng trong việc phát động các cuộc bình chọn theo lợi ích phi lợi nhuận qua mạng và bằng điện thoại di động, là cách làm thông minh và các công ty quảng cáo hiện nay. Trong con mắt của các công ty truyền thông thì Việt Nam với số lượng người bình chọn được huy động được như thế giới như hiện nay đang trở thành một thị trường tiềm năng béo bở. Chủ nhân NOWC sẽ không bỏ công sức để đưa ra những yêu sách bất chấp mang tính vụ lợi để làm tiền Việt Nam.

Thứ ba, UNESCO và Liên Hợp quốc không liên quan và không có bất kỳ động thái nào để với NOWC. Ngược lại, UNESCO đã bày tỏ sự lo âu và sự khiếm khuyết tính khoa học và hiểu biết quốc tế của cuộc bình chọn này. Dù nhân quốc tế cũng lo ngại rằng một tổ chức dám đưa những giá trị thiêng liêng của các quốc gia để xấp xỉ nhưng mà chủ đầu tư vào sự áp đảo của sự đồng sự gây bất lợi về mặt quan hệ quốc tế, thì thời cho các quốc gia có dân số nhỏ bé và không có nền tin học - truyền thông phát triển. Sau khi NOWC công bố danh sách 7 kỳ quan kiến trúc vào 7-2007, ngay cả báo chí phương Tây cũng phàn nàn không ít về việc Angkor Vat

b g t b kh i danh sách vì dân s Campuchia quá bé nh và không có ngành truy n thông phát tri n. Nhà báo Ai C p Al-Sayed khuy n cáo NOWC đã tr c l i thông qua vi c kích l i tính hi u th ng c a m t b ph n dân c th gi i thi u c nh giác, thúc đ y s ganh đua mang n ng tính hi m t và làm cho th gi i ngày càng chia r , các dân t c càng xa cách nhau.

- Ông nghĩ sao khi có ng i cho r ng: “UNESCO có tiêu chí riêng c a h ” còn “phong trào b u cho các đ a danh V t Nam theo ch ng trình NOWC là mang tính t giác”? Theo ông, có s khác bi t gì gi a các tiêu chí và khái ni m “K quan th gi i” c a NOWC và “Di s n th gi i” c a UNESCO?

S th t n c c i và b t c p n u đ m NOWC đ so sánh v i nh ng t ch c uy tín và có tính hi u l c qu c t nh ICOMOS ho c UNESCO. NOWC ch đ i di n cho quy n l i c a m t nhóm ng i r t nh m n c v n hoá đ ki m ti n. Đi u này đ c minh ch ng b ng vi c h không h đ đ ng đ n các tiêu chí bình b u (khía c nh v n hoá và khoa h c) mà ch quan tâm đ n s l ng ng i tham gia bình ch n trên website c a h (khía c nh kinh t), t c là càng đông ng i tham gia thì h thu càng nhi u l i. B i v y h ch đ a ra m t lu t ch i duy nh t là huy đ ng s đồng đ ch i l i s ít, là “l y l n ch i bé”, “c y đồng th ng y u” đ kích l i th tr ng.

Ng c l i, UNESCO là m t t ch c Liên chính ph đ c m nh danh là di n đ n qu c t v v n hoá và trí tu quan tr ng nh t hi n nay, ho t đ ng không tách r i v i ti ng nói, ý chí c a trên 190 qu c gia thành viên, trong đó có Chính ph V t Nam đ i di n cho quy n l i c a 80 tri u nhân dân V t Nam. M t m c nào đó có th nói UNESCO chính là chúng ta, ch không ph i là “h ”, là “ai đó”. Cho nên th t sai l m khi có m t quan ch c B Văn hoá nh n xét r ng “h ”- t c là UNESCO - “có tiêu chí riêng c a h ”. Đó là s sai l m c v nh n th c và tình c m, có th đ n đ n đ nh h ng sai khi c đ ng ng i dân tham gia vào cu c bình ch n không có tiêu chí và không có l a ch n này. Đây cũng là nguyên nhân đ n đ n vi c các em h c sinh m t s tr ng ph thông th c m c và các th y cô giáo không th gi i thích đ c khi yêu c u các em ch đ c “ch b phi u cho H Long”, “cho “Phong Nha”, cho “Phang Xi Păng”, trong khi các thày cô l i d y các em là có nh ng ng n núi trên th gi i cao h n, quan tr ng h n, vĩ đ i h n.

Ngoài ra có s khác nhau căn b n trong các khái ni m. “K quan th gi i” không ph i là khái ni m do NOWC đ x ng. Đây là m t tên g i đã xu t hi n cách đây trên 23 th k và trong su t 23 th k qua nó luôn đ c m c đ nh là không tách r i v i nh ng công trình tiêu bi u nh t c a n n v n minh c đ i ven Đ a Trung H i. T c chí kim ch a t ng có ai đi ganh t v i nh ng k ni m c a quá kh , đ n m c đòi thay đ i n i dung khái ni m đó nh ng i sáng l p ra NOWC đã làm. B ng vi c làm c ch p và thi u khoa h c y chính NOWC đã đ c t i v i l ch s , đang tay xóa s g n h t các di tích đã có trong ý ni m t xa xa c a loài ng i v m t giai đ n phát tri n r c c a v n hoá nhân lo i ra kh i danh sách “7 k quan th gi i m i” thông qua m t

cu c bình ch n không ti n khoáng h u k t thúc vào gi a năm 2007. Trong khi đó UNESCO và Công ọc Qu c t v b o v Di s n Văn hoá và Thiên nhiên đã đ a ra các tiêu chí mang tính ph quát và khoa h c nh t, b o đ m l i ích tinh th n căn b n cho m i qu c gia trên hành tinh này. Đó là 6 tiêu chí cho các công trình văn hoá, v t th và phi v t th , 4 tiêu chí cho các di s n thiên nhiên, mà h qu c gia nào, dân t c nào có các tài s n văn hoá và thiên nhiên đ tiêu chu n thì đ u đ c tôn vinh thành di s n mang tính toàn nhân lo i, không gi i h n v s l ng. Th c ch t, các di s n văn hoá và thiên nhiên chính là các k quan th gi i theo khái ni m r ng. Nh ng theo tôi khái ni m “di s n” còn cao h n khái ni m “k quan” vì nó th hi n đ c tính k th a và trách nhi m b o t n. Tinh th n ch đ o c a Công ọc qu c t v B o v di s n Văn hoá và Thiên nhiên ti n b là ch nó không ch làm nhi m v tôn vinh đ đ m l i v vang cho ai đó, dân t c nào đó, mà tr c h t nó kêu gi trách nhi m c a chính các qu c gia s h u các di s n đó ph i b o v chúng vì l i ích c a chính mình và vì l i ích chung c a toàn nhân lo i. Ng c l i, Công ọc kêu gi c ng đ ng qu c t có trách nhi m đ i v i t ng di s n đang hi n h u m i qu c gia khi nó lâm nguy (nh đã t ng lên án vi c phá b b c t ng Ph t đ ng t i Afganistan, tài tr c p c u cho C đ o Hu m i khi có thiên tai...). Nh ng theo tôi, đ i m u vi t mang tính nhân văn cao c a Công ọc chính là ch nó không dành ch cho b t k m t ý đ ganh đua hay t t ng h p hời nào, dù là ganh đua v văn hoá. V i UNESCO và Công ọc qu c t v B o v Di s n Văn hoá và Thiên nhiên thì các di s n c a b t lu n qu c gia l n hay bé đ u có giá tr ngang nhau, đáng tôn kính nh nhau, bình đ ng v nghĩa v và quy n l i. Đó chính là nhân lành đ h ng đ n m t th gi i n đ nh, hoà bình và phát tri n.

- Nh v y, theo ông cu c ch i này có đ t m c đ chúng ta tham gia?

Đi u này thu c th m quy n phán quy t c a các nhà qu n lý và các c quan có trách nhi m. Nh ng v i t cách là m t công dân, t đáy lòng tôi th y b t an tr c vi c chúng ta đã huy đ ng thái quá s c g ng c a nhân dân vào m t cu c ch y đưa r t t n kém v ti n c a và th i gian nh ng l i không rõ ràng v tiêu chí này. L i ích qu c gia là cao c , là t i th ng và cũng vì l i ích qu c gia mà chúng ta c n ph i h t s c th n tr ng ch n b n mà ch i và ch n s n ch i đ th hi n t m vóc qu c gia. Đó là nguyên t c căn b n, b t di b t đ ch trong quan h qu c t . Tôi xin m nh đ n nh n xét r ng: Khu hi u ”B u cho H Long là yêu n c” có th đ ng và có ý nghĩa trong m t b i c nh khác ch không ph i trong cu c ch y đưa do m t t ch c t nhân nh NOWC thao túng. Lòng yêu n c c a nhân ta vô cùng thiêng liêng, non sông c a chúng ta cùng v i các di s n văn hoá do cha ông ta đ l i là báu v t vô giá, là ph c thiêng c a dân t c, không ph i là c a riêng c a đ a ph ng nào, b ngành nào. Vì v y vi c huy đ ng t t c nh ng th thiêng liêng y cho m t cu c ch y đưa không rõ tiêu chí, không rõ ràng v hi u l c thi hành là m t đi u c n đ c m nh đ n xem xét đánh giá l i. Nh v y m i th c s là yêu n c, là có ý th c t tôn dân t c, là có trách nhi m đ i v i nhân dân và T qu c.

- Ông nghĩ th nào tr c m t s ý ki n cho r ng n u các đ a danh c a Vi t Nam đ c bình b u là k quan th gi i thì du l ch c a Việt Nam s phát tri n?

Đó chính là cái lõi bị bỏ quên trong cuộc tranh luận. Nhưng ai dám bỏ qua để mà nói về Nhà nước, về nhân dân rồi thành quả đất nước được thực hiện cuộc chuyển đổi đưa nền kinh tế công nghiệp và thị trường này sẽ đem lại vinh quang cho đất nước và làm cho du lịch Việt Nam chuyển biến? Ai dám chứng minh và dám chịu trách nhiệm về điểu này? Chắc có danh tiếng không làm nên kết quả, nhất là đối với ngành du lịch.

Nếu môi trường Hồ Long ngày càng ô nhiễm như đã hiện nay, cảnh quan ngày càng bị làm đẹp khai thác biển bãi, ngành du lịch không có tiềm năng và chất lượng dịch vụ thì dù chúng ta cố giành được bao nhiêu danh hiệu cao quý thì tình hình cũng khó thay đổi, thậm chí là càng phẫn tác động. Nhân đây cũng xin nói thêm, Du lịch là một ngành kinh tế kinh doanh dựa trên việc khai thác tài nguyên văn hóa của đất nước, còn Văn hóa là một sự nghiệp toàn dân nhằm bảo vệ gìn giữ các giá trị cao quý mang tính kết quả. Hai quá trình này tuy hỗ trợ lẫn nhau nhưng ngược chiều, nếu văn hóa mất đi là vĩnh viễn không thể lấy lại được. Điều này không phải là chúng tôi nói mà là UNESCO nói, thậm chí nói, đã được khuyến cáo nhiều trong Thập kỷ Quốc tế phát triển văn hóa do Liên Hợp quốc phát động cách đây 20 năm. Nhưng bài học cay đắng của Indonesia vì quá chú trọng cho du lịch đã đem mất đi văn hóa Bali mà nếu phải hủy diệt một khối lượng tiềm năng bằng cả trăm triệu doanh thu do du lịch đem lại trong mấy năm tàn phá Bali thì có một chút mất mát cho khách phục cũng chưa chắc lấy lại được những gì Bali đã mất. Thái Lan cũng vậy, họ đang vô cùng khó khăn khi cả đảo Authaya nguy nga tráng lệ 600 tuổi của họ vẫn được xếp hạng Di sản văn hóa thế giới và trở thành, hiện đang có nguy cơ bị UNESCO đưa ra khỏi danh sách di sản thế giới. Các bên Thái Lan đang phải đầu tư rất nhiều tiền: Tiếp tục khai thác các kiến trúc Authaya cho du lịch hay gìn giữ Authaya cho các thế hệ mai sau. Chúng ta đang chứng kiến việc danh tiếng của một sự quốc gia đã và đang bị đưa ra khỏi danh sách các di sản của thế giới, mà đáng tiếc nguyên nhân chủ yếu do các hoạt động hoạch định phân phối và các mục tiêu kinh tế thì các quốc gia đó đã quên mất giá trị căn bản của các công trình văn hóa và thiên nhiên của chính quốc gia mình.

- Nhưng vậy là có quá nhiều mâu thuẫn mà chúng ta chưa tính đến khi lao vào cuộc chuyển đổi này. Vậy theo ông thì ai sẽ được lợi nhất trong cuộc bình chọn này?

Xét cái lõi của tầm quốc tế, ngược lại có lợi nhất là Công ty NOWC. Còn trong nước, không còn nghi ngờ gì nữa, được lợi nhất chính là các công ty PR ăn theo NOWC: Các nhà kinh doanh truyền thông và tổ chức các sự kiện. Tham mưu để tạo nên các sự kiện càng ồn ào, chi phí càng tốn kém thì họ càng được hưởng lợi.

- Giờ đây được tin cả ba danh tiếng của Việt Nam là Vịnh Hồ Long, Phong Nha và danh thắng Phan Xi Păng đều chỉ là một trí tuệ cao nhất trong bảng danh sách xếp hạng của các kỳ quan thế giới, chúng tôi đã liên hệ tham khảo nhận xét của Văn phòng đối diện của UNESCO tại Hà Nội, nhưng họ đã từ chối bình luận về kết quả trên. Ông có thể giải thích vì sao Việt Nam lại được kết quả cao như vậy? Theo ông, có thể coi đây là kết quả đáng tự hào?

Tôi không có đ th m quy n đ đánh giá vi c này. Nh ng chúng tôi đã th th m dò thông tin t i m t s h i ngh qu c t trong th i gian g n đây, tra c u t nhi u ngu n thông tin khác nhau, th y chính ph các n c không c m và cũng không khuy n khích s tham gia c a nhân dân vào cu c bình ch n trên m ng này. H ch coi đó ch là cu c ch i t phát c a c dân m ng. Tuy nhiên, tôi th c s lúng túng tr c m t vi n c nh mà theo logic nh hi n nay r t có th x y ra, là trong s 7 k quan thiên nhiên th gi i đ c bình ch n thì mai đây 3/7 k quan này s n m t i Vi t Nam (n u v n nh k t qu hi n nay). Đi u đó đ ng nghĩa v i vi c đ nh Phan Xi Păng c a Vi t Nam s đ ng trên đ nh Evrest cao 8,848 mét v n x a nay đ c m nh danh đ nh núi Thiêng và nóc nhà c a th gi i, đ ng trên ng n Phú sĩ mà c th gi i ca ng i b n mùa tuy t ph c a Nh t B n, h n c đ nh Aconcagua 6,962m c a dãy Andes - C ng tr i c a châu M ... Đi u này nói lên cái gì? Vi c Vi t Nam đang giành v trí th nh t, th hai và th ba là h i chuông, nh ng không ph i đ ăn m ng mà báo đ ng r ng chúng ta đang hào h ng thi đ u b ng t ng l c trong m t sân ch i v ng v .

- Xin c m n v nh ng ý k n th ng th n và b ích c a Ông.

M t s hình nh di s n tiêu bi u:

Nha báo Ngô Văn Quan - Tạp chí Ngày Nay (th c hi n)